

Posudek oponentky bakalářské práce

Vedoucí bakalářské práce: doc. ak. mal. Ivan Špirk

Oponentka bakalářské práce: Mgr. MgA. Markéta Magidová

Autorka bakalářské práce: Ivana Pařenicová

Obor: Výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání [7504R235]

Akademický rok: 2019/2020

Název práce: Školní inspirace z rodinné historie

Bakalářská práce Ivany Pařenicové se ve všech třech částech zabývá rodinnou archeologií. Po formální stránce je text řádně opatřen zdroji a citacemi, správná je i gramatická a stylistická rovina textu. Za ústřední inspirací teoretické části můžeme považovat východiska francouzské školy Annales, která klade do popředí historii běžného života oproti významným politickým událostem. Z této pozice vzniká cíl bakalářské práce Pařenicové: „Nejen, že nám malá historie naší rodiny může pomoci v našem sebepojetí a nalezení místa ve společnosti, ale pomáhá nám také lépe pochopit zkoumanou historickou dobu.“ (s. 17) Domnívám se však, že tento cíl práce nebyl zcela naplněn. Dějiny odívání stolování či bydlení, které studentka uvádí jako příklady progresivního pojetí dějin této francouzské školy, se v jejím pojetí malé rodinné historie ztrácejí v neukotvenosti tématu. Rozhovory s rodinnými příslušníky studentky, jež jsou jádrem výzkumu bakalářské práce, vágně oscilují v pamětech rodinných příslušníků. Pokud by studentka více zacílila strukturu a záměr rozhovorů, sběr dat i jejich následnou interpretaci, mohl vzniknout bohatší prostor pro navazující části práce.

Výtvarná řada na téma rodinné historie je pečlivě zpracovaná a nahlížena v reálných pedagogických souvislostech co se týká času i volby výtvarných médií. Dané téma by se však dalo pojmout v invenčnějších výtvarných polohách a metaforách – například při práci s vizuální podobou rodokmenu by autorka mohla nastínit možné směry, jak lze vyjádřit růst či kontinuitu nebo více imaginativně podnitit srovnávání života dětí a životů jejich předků v případě portrétu.

Způsob, jímž Pařenicová aplikuje přístup zvolené francouzské historiografické školy, ústí paradoxně v poněkud nadřazený postoj, který staví prožívání obyčejného života do protikladu s velkými událostmi odehrávajícími se „jinde“ („Malá historie prababičky a velká historie“ s. 39). Z pedagogických úkolů či výzkumného zkoumání nevyplývá ani lepší pochopení zkoumané historické doby, ani pochopení postojů zkoumaných účastníků právě díky vágnosti a schematicnosti studentčina výběru velkých i malých událostí.

Problematiku mapování předků bylo možné uchopit i z jiné strany – například akcentováním hledání „hrdinů všedního dne“, lidí, kteří i v oné „malé historii“ vynikali nějakým specifickým postojem a přinášeli do své komunity pozitivní hodnoty, nebo analýzou nerealizovaných možností, které stavěly osoby z rodinné historie do nesebných pozic či dalšími variantami hledání smyslu historického zkoumání obyčejného života.

Tento problém se přelévá i do autorské části. Ve zpracování rodinné časové osy je život prababičky Pařenicové redukován na narození dětí, deportaci i následný návrat manžela z koncentračního tábora a výstavbu či zrušení lázní ve městě, kde žila. Proč zde nejsou zahrnuty takové aspekty, které by onu „normalitu“ života učinily jedinečnou vzhledem k dané osobě? Studentka díky volbě takových kategorií

de facto konstatuje, že kromě narození dětí, vnoučat a pravnoučat či příchodu nebo odchodu manžela se v životě ženy žijící mezi lety 1895-1985 prakticky nic relevantního nepříhodilo, čímž stvrzuje i dichotomii s „velkými“ dějinami. Navíc i tato osa je velmi redukována a nejasným způsobem selektivní. Pařenicová promíchává české dějiny (nastupování prezidentů do funkce) například se vznikem obrazu Marka Rothka „Bez názvu“ – jaké jsou důvody zařazení právě tohoto obrazu do velké historie? Proč v první polovině dvacátého století studentka srovnává manifest futurismu, slavnostní otevření Obecního domu v Praze a namalování Avignonských slečen (i tak nesourodou skupinu prvků), zatímco v druhé polovině dvacátého století zdůrazňuje architekturu či technologii (otevření OD Kotva v Praze, dokončení hotelu Thermal v Karlových Varech či zahájení výroby barevných obrazovek do televizorů?). Tedy i ta část grafu, která má zkoumat či srovnávat ony zásadní dějinné události, není nijak významově či interpretačně uspořádaná, spíše se zdá, jakoby v ní studentka kopírovala ty nejschematičtější narativy učebnic.

Autorské snímky zachycující detaily krojů a vyšíváných prvků jsou citlivé a podnětné, je proto škoda, že studentka přináší pouze čtyři snímky, nikoliv větší koherentnější soubor, který by učinil tvůrčí část více samonosnou.

Přestože po formální stránce je bakalářská práce zpracovaná poctivě, chybí zde kritická a inovativní práce s prameny a tématem, což pro roli učitele považuji za důležitou dovednost, kterou by měl umět nejenom sám, nýbrž ji i předávat dál.

Práci doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

Jakým jiným způsobem byste postavila výtvarné úkoly, aby více vyzdvihovaly důležitost života obyčejných lidí, respektive předků?

Jak konkrétně byste rodinná témata vysvětlovala dětem pocházejícím z neúplných či problematických rodin či z dětských domovů?

V Praze, dne 2. 9. 2020

Mgr. et MgA. Markéta Magidová